

Проф. Михаил Неделчев

ВЪЗХВАЛА НА АКАДЕМИЧЕСКАТА ОБЩНОСТ

Слово за откриването на учебната 2016-2017 г. в Нов български университет,

30 септември 2016 г., Аула, 11 часа

Уважаеми колеги, драги гости,

Първото встъпване в Университета на новоприетия винаги е едно ч у д о в биографическия път на всеки един от нас. То е *трябва да бъде* една инициация, едно посвещаване, след което животът ни вече е съвсем различен, придобил е ново качество. Но не е ли и едно малко чудо нашето всекидневно идване и влизане в Университета, в нашия университет. Ето, изкачваме се към горнобанския хълм, обръщаме се назад и обхващаме с поглед ширналата се панорама на Града, на Столицата. Влизаме в твърде силно различаващия се като ниво на цивилизованост от околното пространство двор, прекрачваме в кампуса и вече наистина сме не само делнични хора. Тук сме призвани и призовани да се учим заедно, да бъдем в общността на взаимно обучаващите се, да бъдем във вечното общение на обмен на знания, познания, умения, да бъдем във вечния стремеж за възвисяване на духа на всеки един от нас. Самата дума к о л е г а, която ние винаги употребяваме единствено в тази нейна форма, произлиза според някои тълкувания може би от латинския израз *cum lego*, т.е. четем, учим заедно. И тук ние наистина вече всички сме колеги – не защото това просто е нашето работно място - в някакъв пределно прагматичен, утилитарен, банален смисъл, а защото всекидневно работим над себе си в плана на интелектуалното обогатяване.

В университета всички ние – и студенти, и преподаватели, имаме мисия. И тя е колкото личностна, толкова и общностна. Тук сме заедно да правим ден по ден себе си по-сложно мислещи и чувстващи хора, но и да градим общност на желаещи и обичащи да бъдат в несекващо интелектуално общение, в интелектуалния диалог на взаимно обогатяване. Дошли в университета, влезнали в него, ние вече сме в общност съвсем различна от всички други, в които сме пребивавали – семейна, квартална, фенско-спортна, приятелска... Университетът е особено място, което се прави, строи, гради непрекъснато – отново и отново. Университетската общност – когато е истински университетска – е в непрестанна динамика, тя не е масоидна, тук всеки е уважаван и нужен, всеки е уникален. Всяка личност е видима.

Нима наистина не е едно малко вътрешно за университета чудо възможността да се приобщиш пълноценно към тази общност? Нима не е истинско щастие да си всеки миг редом с изявени колеги от толкова други области на науката и от толкова други изкуства и да получаваш от тях толкова много знания, ей тъй, дори някак мимоходом, от коридорните и кулоарни общувания? А какво да говорим за непрестанно течашите в Нов български университет семинари, кръгли маси, дискусии, изложби, презентации, където тези знания вече съвсем пряко се срещат, сблъскват, наслагват, натрупват, осмислят, умножават? А когато си вътре в кампуса точно на нашия университет, изкушенията и предизвикателствата се множат, ти се сблъскваш с тях на всяка крачка – удивителната и като архитектура, и като постоянна експозиция художествена галерия Уни-Арт, непрестанно предоставящият разнообразни изложби музей,

свръхсъвременната като книжовно богатство и като информационни технологии университетска библиотека, прекрасният ни модерен театър, новият просторен център на книгата, отделът за приложни изкуства с всичките си колекции, богатият и усилено работещ архивен институт, многобройните изследователски и творчески лаборатории и центрове... Ние, университетската общност на НБУ имаме щастието да живеем точно в тази свръхоблагодородена среда. При това, в нашето живеене ние сме редом с една перфектна администрация, като хората в нея са също наши колеги; ние не ги виждаме някак редом с нас, а също вътре в университетската общност.

Уважаеми колеги,

Предстоящата учебна година е първата, кято ние откриваме без създателя, вдъхновителя, строителя и ръководителя на Нов български университет проф. Богдан Богданов. Знаем колко често той пишеше и говореше в многобройните си научни есета, в устните си беседи и в електронните си постове точно за нас, за университетската общност. Желанието и необходимостта да се идентифицират студенти и преподаватели трайно с нашия университет, да го почувстват като свръхпривилегировано и свое място, беше негова постоянна тема. Той искаше да ни вижда като населяващи с любов

правените така вещо, красиво и стабилно университетски пространства. Младите колеги, които сега за пръв път пристъпват в Университета, ще имат възможност да се уверят колко мощно е оставил върху всичко тук проф. Богданов своя отпечатък. (Каква недостатъчна дума!).

Днес можем да кажем: проф. Богдан Богданов безспорно е най-значителният филолог-класицист в новата културна история на България. Ние всички с изумление наблюдавахме, как този блестящ преводач и интерпертатор на антични текстове и на древногръцката всекидневна култура, се превръща в последните си години в един мъдър и вдъхновен философ на съществуването, на драмите и възвисяванията на живеенето в общност, на пропаданията в мисленето дори и на най-умните хора, на мобилността, на подвижността на съвременния човек, на затрудненията и просветленията на разбирането, на проникването в смисъла... Всички тези светли занимания на проф. Богданов придадоха особена дълбочина и антическа прозрачност и на самата обща социокултурна констелация на Нов български университет.

В самата сърцевина на университетската идея – така, както се е развивала през столетията, стои и представата за спецификата на университетската общност, за това, че всички тези хора се събират на едно място не само за да правят наука и да възпроизвеждат научните знания, но и за да култивират личностите си и да задоволяват именно естествените стремежи на съзнаващия човек към обогатяваща го общност. Големите университети по света изключително много държат за продължаване на връзките си с възпитаниците си и след края на учението, за удържането на тази общност от алумни. (Прави го с известен успех и Нов български университет.) Много често възпитаниците на Кембридж, Оксфорд или Харвард проявяват помежду си удивителна взаимопомощ при всякакви ситуации (не само при кариерното израстване) в десетилетията напред. (А в бирариите на Оксфорд на стените в стъклени витрини висят вратовръзките на различните колежи от по-новата им история.) Присъствах преди години на първомайско тържество на знаменития университет в град Упсала, Швеция, когато се събират хиляди и хиляди възпитаници от цялата страна, всички с характерните за всеки випуск шапки (очевидно грижливо пазени), и когато след приветствието на ректора, празненството вече продължава твърде силово в регионалните клубни домове из района; алумните и преподавателите се разпределят всеки в зависимост от родната си област, всички говорят на местните си наречия, но и тези по-малки общности гостуват помежду си в рамките на нощта. Достатъчно е да се

разходите из кампусите на знаменитите университети Станфорд и Бъркли – разположени от двете страни на Беерията на Сан Франциско, за да установите колко различно живеят и общуват тук професори и студенти, колко специфичен е всекидневният им социален стил. Богатският Станфорд (втори в света при авторитетни класации) е някак тържествен, достолепен, тежък, католически (величествената катедрала е естествен център); навсякъде стоят оригинали на най-известните скулптури на великия Огюст Роден; пред музея се възправя така и недовършената композиция „Портите на Ада” в най-пълния си вид. Кампусът намира продължението си в съвсем близкото милионерско градче Пало Алто, където живеят не само Марк Зукъмбърг, но и множество професори-нобелисти. Университетът на Бъркли е либерален, купонджийски, пъстър, определящ изцяло облика и на едноименния град. Тук, в подстъпите към кампуса се намира един от най-богатите магазини в света за носители на всички жанрове музика от веригата „Амобеа” (бивша „Разпутин”). По „Юнивърсити” все още стоят и въртят вместо просия дребна суверирна търговия престарели хипари-бездомници и е политически коректно на път към Университета да проявиш внимание, да проведеш с тях кратък разговор – та нали оттук тръгнаха в края на 60-те години на миналия век протестните движения, голямата мода на децата-цветя, на хипитата (огромните стонописи по калканите на околни сгради ни припомнят тези събития). Джазът, реге-то и хард-рокът звучат отвсякъде. А макар и в късните десетилетия на комунистическия режим огромният университет на Варшава и старинният Ягелонски университет в Краков да бяха еднакво настроени в различни степени през годините алтернативно и опозиционно спрямо тоталитарната власт, те пазеха ревниво своите традиции и особености. Дори в годините на военното положение, щом влезеш зад оградата на Варшавския университет на „Краковске пшедмешче”, можеше да си купиш в едно предверие циклостилните нелегални брошури на „Солидарност” – автономията на университета се бранеше свято. Ягелонският университет бе някак свързан с коатолическата интелигенция, чиито център бе Краков (бил съм на техни беседи в старинни клубни помещения редом с Кошчул Мариакки). Университетската катедрала „Св. Анна” бе едно много посещавано и от студенти, и от преподаватели сакрално място. Там също можеше да придобиеш съответната антикомунистическа литература. Но една университетска общност може и в някакъв момент от съществуването си да се зарази с агресивна идеология, може да настъпи някакво колективно полудяване: историята с поругаването чрез нахлупеното кошче с боклук върху главата на самия ректор на един от парижките модерни

университети Нантер - на големият философ и литературовед професор Пол Рикьор, въпреки че той е на страната на протестиращите - по време на майските младежки вълнения от 1968 г., говори за това.

Професор Богданов обичаше да повтаря, че Нов български университет е и трябва да бъде един **остров на европейскостта** в голямото пространство на съвременна България. Но той ни предупреждаваше, че автономията му не ни предпазва от възможни лоши въздействия на общата среда, че всички като университетска общност сме зависими от социалните процеси в страната ни и от доминиращите менталитети и нагласи. Еманципацията ни и като творческа атмосфера е въпрос на последователна и упорита работа. Мечтая за деня, когато двама млади люде ще се срещнат някъде из България или по света, ще се разпознаят, като се запитат: „Ти сигурно си завършил Нов български университет. Приличаш ми на негов възпитаник!” Така истински ще се възплътят красивите думи, изречени по юбилеен повод от нашия колега, композитора доц. Георги Арnaudов: „За мен Нов български университет е изключително важен център на съвременния дух и генератор на новото мислене. Една такава прекрасна възможност да работим както за създаването на един нов, модерен модел на обучение, така и за сътворяването на една нова културна среда в страната ни.”

Уважаеми колеги,

Очевидно не всичко и в Нов български университет е така идеално, както бе представено в моята *малка възхвала на университетската общност*. Но а п о л о г и и т е са точно за това: да ни дадат идеала, към който всички заедно се стремим. Хайде да си припомним още един път нашия девиз: „Ne varietatem timeamus” , „Да не се боим от разнообразието!”

Честита на всички новата учебна 2016-те – 2017-та година! Да бъдем истински заедно през всичките тези дни!